

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงาน โครงการ โรงงานสีขาว ในสถานประกอบกิจการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ครั้งนี้ตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมสาระสำคัญจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมานำเสนอเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10
 - 1.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
2. ยาเสพติด
 - 2.1 ความหมายของยาเสพติด
 - 2.2 ประวัติความเป็นมาของยาเสพติด
 - 2.3 ชนิดและประเภทของยาเสพติด
3. ยาเสพติดกับสถานประกอบกิจการ
 - 3.1 ความสำคัญของปัญหา ยาเสพติดในสถานประกอบกิจการ
 - 3.2 สาเหตุการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้ให้แรงงาน
 - 3.3 แนวคิดและแนวทางในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 - 3.4 ขั้นตอนและแนวทางดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 - 3.5 ปัญหายาเสพติดในสถานประกอบกิจการ
 - 3.6 บทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 - 3.7 ผลประโยชน์ที่เจ้าของสถานประกอบกิจการและผู้ให้แรงงานพึงได้
 - 3.8 บทบาทของกระทรวงแรงงาน
4. โครงการ โรงงานสีขาว
 - 4.1 ความหมายของโครงการ โรงงานสีขาว
 - 4.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ โรงงานสีขาว
 - 4.3 กลุ่มเป้าหมาย
 - 4.4 วิธีการดำเนินการ
 - 4.5 หลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการ โรงงานสีขาว
 - 4.6 หลักเกณฑ์การพิจารณาขอเกียรติบัตร
5. จังหวัดพระนครศรีอยุธยากับโครงการ โรงงานสีขาว
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ดังนี้

ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2552 : ออนไลน์)

1.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างของระบบต่างๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพ แข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ และสร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน ควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรม และเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคงและเป็นฐานการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมไทย ตลอดจนการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืนสามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีเกียรติภูมิและมีศักดิ์ศรี โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ให้มีความสำคัญ

1. การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกันโดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิตพัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการพร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2. การเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ใน

สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ เน้นการพัฒนาาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร มุ่งการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างคนไทยให้มีความมั่นคงทางอาหารและการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ลด ละ เลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ

3. การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข มุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมบนฐานของความมีเหตุมีผล ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงทั้งในระดับครอบครัวและชุมชนพัฒนาระบบการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายและครอบคลุมทั่วถึง สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย น่าอยู่ บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคมเสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้ง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552 : ออนไลน์)

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2549 : 4) ได้ระบุถึงยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหนังสือ “คู่มือสถานประกอบการปลอดยาเสพติดได้อย่างไร” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาด้วยตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (Supply)
2. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติด / ผู้ติด (Demand)
3. ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential

demand)

4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ด้านผู้ค้ายาเสพติด (Supply)

มุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ การจัดการผลิต การค้ายาเสพติด ดำรงสภาพไม่ให้มีการผลิต การนำเข้าและการค้ายาเสพติด รวมทั้งขจัดเงื่อนไขอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในทุกพื้นที่

กิจกรรมหลัก เช่น

1. สกัดกั้นโดยตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ด่านถาวรและจุดผ่อนปรน และลาดตระเวนโดยกำลังปฏิบัติการตามแนวชายแดน
2. พัฒนาการข่าวและสืบสวนให้เข้าถึงกลุ่มผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติดสำคัญตัวการ นายทุน ผู้สนับสนุน กลุ่มองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ

ยุทธศาสตร์ด้านผู้ติดยา (Demand)

มุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดทุกคนมีโอกาสเข้ารับการบำบัดรักษา พื้นฟู
 คุก และพัฒนาอย่างครบถ้วน ไม่หวนกลับมาใช้ยาเสพติดอีก และสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่าง
 เป็นปกติสุข

กิจกรรมหลัก เช่น

1. รมรงค์ ชักจูง กอดดัน ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดที่ยังคงเหลืออยู่ให้เข้าบำบัดรักษาให้หมด
2. รมรงค์ให้ประชาชนมีเจตคติในการให้อภัยและยอมรับผู้เสพกลับสู่สังคม

ยุทธศาสตร์ด้านผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential demand)

มุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ ประชาชนทั่วไปทั้งในชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบกิจการ
 มีเจตคติและสำนึกการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของประชาชนจนเป็นพลังแผ่นดินมีความเข้มแข็ง
 และเข้ามามีบทบาทในการเฝ้าระวังและจัดการกับปัญหายาเสพติด กลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้
 ยาเสพติดมีภูมิคุ้มกันและสามารถดำรงความเข้มแข็งในการต่อต้านยาเสพติด รวมทั้งสภาพแวดล้อม
 ได้รับการพัฒนาไม่ให้เป็นเงื่อนไขของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

กิจกรรมหลัก เช่น

1. รมรงค์ให้ประชาชนพึงพอใจ เชื่อมั่น และร่วมเฝ้าระวังแก้ไขปัญหายาเสพติด
2. ควบคุม จัดระเบียบสังคมมิให้สถานบริการ แหล่งบันเทิง หอพัก ที่พักอาศัย
 เชิงพาณิชย์ สถานประกอบกิจการมิให้เป็นแหล่งมั่วสุมและแพร่ระบาดของยาเสพติด
3. ขยายโรงงานและสถานประกอบกิจการสีขาว ให้เฝ้าระวัง ควบคุมดูแลไม่ให้มี
 ปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

มุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ สร้างความเป็นเอกภาพและความร่วมมือและบูรณาการแผน
 งบประมาณ และการดำเนินงานทุกระดับ จัดระบบและกลไกเฝ้าระวังปัญหาให้หวนกลับมา
 การพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการระดับพื้นที่ให้สามารถดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว
 บูรณาการแก้ไขปัญหาเสพติดกับงานพัฒนาและแก้ไขปัญหาพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมหลัก เช่น

1. สร้างระบบและกลไกเฝ้าระวังทุกระดับให้สามารถชี้สถานการณ์ปัญหาและ
 นำไปสู่การจัดการกับปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์
2. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลรับผิดชอบงานด้านยาเสพติดในพื้นที่
 รับผิดชอบ
3. จัดการความรู้ (Knowledge management) ในการสนับสนุนการต่อสู้กับปัญหา
 ยาเสพติด ใช้เป็นแนวทางการเฝ้าระวังและสร้างความยั่งยืน ทั้งในระดับเจ้าหน้าที่และประชาชน

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านยาเสพติดของกระทรวงแรงงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กระทรวงแรงงาน ได้รายงานผลการดำเนินงาน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามืออาชีพ (2551 : 6) ว่าในปีงบประมาณ 2551 กระทรวงแรงงาน ได้ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามมาตรการและแนวทางของการแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับชาติ ใน 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด / ผู้ติดยาเสพติด (Demand)

ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ผ่านการบำบัดให้มีอาชีพ / มีรายได้ สามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นการตัดวงจรการหวนไปเสพยาเสพติดของผู้ผ่านการบำบัด

2. ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเสพยาเสพติด (Potential demand)

ดำเนินการส่งเสริม / สนับสนุนให้สถานประกอบการมีความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีระบบเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดได้อย่างยั่งยืน มีการให้ความรู้ และสร้างความตระหนักถึงโทษพิษภัยยาเสพติดให้แก่ กลุ่มเป้าหมาย คือ นายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ประกันตน ผู้ใช้แรงงาน ผู้หางานทำ

3. ด้านการบริหารจัดการ (Management)

ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด กระทรวงแรงงาน (ศตส.รง) เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนโครงการ / กิจกรรมด้านยาเสพติดในส่วนที่เป็นภารกิจความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงานให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามนโยบายรัฐบาล

2. ยาเสพติด

2.1 ความหมายของยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม (2547 : 8) ได้ระบุถึง ความหมายของยาเสพติด ดังนี้

ยาเสพติด มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายอาชีพ จึงมีผู้ให้ความหมายแตกต่างกัน ตามความเกี่ยวพันของยาเสพติดที่มีต่อวิชาชีพของบุคคลนั้น ๆ

ความหมายของเภสัชกร คือ สิ่งที่ทำให้เกิดพิษเรื้อรัง และปรากฏอาการของโรคอย่างชัดเจน ภายหลังเมื่อหยุดเสพ

ความหมายในทัศนะของนักสังคมสงเคราะห์ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนในสังคม
ความหมายในทัศนะของนักกฎหมาย คือ สิ่งที่ทำให้เกิดพิษและพิษของมันเป็นต้นเหตุแห่งอาชญากรรม

ความหมายของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 “ยาเสพติดให้โทษ” หมายถึง

ยา หรือ สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ หรือพิษ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธี กิน ดม สูบ หรือ ฉีดแล้ว จะทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเรื่อย ๆ
2. มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกาย และจิตใจ อย่างรุนแรงตลอดเวลา
3. เมื่อถึงเวลาเสพแต่ไม่ได้เสพ จะทำให้เกิดอาการขาดยา
4. สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรม

จะเห็นได้ว่า ความหมายโดยทั่วไป ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายซ้ำๆ กันแล้วไม่ว่าโดยวิธีการใด ๆ เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใต้อิทธิพลของสารนั้นทางด้านจิตใจหรือรวมทั้งทางด้านร่างกาย และอาจต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้สุขภาพของผู้เสพนั้นเสื่อมโทรมลง ประการสำคัญเมื่อถึงเวลาอยากเสพจะมีอาการผิดปกติทางด้านจิตใจหรือรวมทั้งทางด้านร่างกายเมื่อไม่ได้เสพ ซึ่งแต่ละฝ่ายแต่ละอาชีพต่างมองยาเสพติดว่าเป็นภัยต่อชีวิต พิษต่อร่างกาย เป็นต้นเหตุแห่งอาชญากรรม ทำลายทั้งเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ

2.2 ประวัติความเป็นมาของยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงแรงงาน (2547 : 6) ได้ระบุถึงประวัติความเป็นมาของยาเสพติด ดังนี้

ในประเทศไทย

ยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาของชาติอยู่ในขณะนี้ มีประวัติความเป็นมาอย่างไรเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะมนุษย์ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาเป็นเวลาช้านาน บางชนิดก็ให้ทั้งคุณประโยชน์และโทษ บางชนิดก็มีแต่โทษภัยเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันมียาเสพติดชนิดต่าง ๆ ในท้องตลาดมากกว่า 120 ชนิด อย่างไรก็ตามยาเสพติดชนิดแรกที่คนไทยรู้จัก ก็คือฝิ่น

ฝิ่น เป็นยาเสพติดชนิดแรกที่สร้างปัญหาให้กับสังคมไทย ฝิ่นเข้ามาในประเทศไทยในสมัยใดนั้นยังไม่ทราบแน่ชัด แต่เท่าที่มีหลักฐานในประวัติศาสตร์ ก็คือ สมัยพระเจ้าอยู่ทอง (สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1) ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ.1903 หรือ ประมาณ 600 ปีล่วงมาแล้ว โดยมีการประกาศใช้ “กฎหมายลักษณะโจร” กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติ การห้ามซื้อ ขาย เสพฝิ่นไว้ว่า “ผู้เสพฝิ่น กินฝิ่น ขายฝิ่น นั้น ให้ลงพระราชอาญาจหนักหนา ริบราชบาทว์ให้สิ้นเชิง ทเวนบกสามวัน ทเวนเรือสามวัน ให้จำใส่คุกไว้กว่าจะอดได้ ถ้าอดได้แล้วเรียกเอาทานบนแก่มัน ญาติพี่น้องไว้แล้วจึงปล่อยผู้สูบ ขาย กินฝิ่น ออกจากโทษ” แม้ว่าจะมีกฎหมายระบุโทษไว้สูง แต่การลักลอบซื้อขายและเสพฝิ่น ยังคงเป็นปัญหาโดยเฉพาะตามหัวเมืองและเมืองขึ้นที่ห่างออกไป ขาดการ

เข้มงวดกวดขัน ผู้ครองเมืองบางแห่งคิดฝืนและจำหน่ายเสียเอง ทำให้ไม่สามารถควบคุมปัญหาดังกล่าวได้ ส่วนในกรุงศรีอยุธยาสามารถควบคุมปัญหาเรื่องฝืนได้เป็นอย่างดี

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ.2325 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ 1) ทรงแก้ไขปัญหาเรื่องฝืนอย่างต่อเนื่อง และจนมาถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) ได้มี “พระราชกำหนดโทษเกี่ยวกับฝืน” ให้สูงขึ้นพร้อมทั้งมีการปราบปรามผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง โดย “ห้ามอย่าให้ผู้ใดสูบฝิ่น กินฝิ่น ชื้อฝิ่น ขายฝิ่น และเป็นผู้สมซื้อสมขายเป็นอันขาดทีเดียว” ถ้ามีฟังจับได้และมีผู้ร้องฟ้องพิจารณาเป็นสัจจะให้ลงพระอาญา ฆ้อง 3 ยก ทวนบก 3 วัน ทวนเรือ 3 วัน ธิราชบาทว์บุตรกรรยาละทรัพย์สิ่งของให้สิ้นเชิง ให้ส่งตัวไปตะพุ่นหญ้าช้าง ผู้รู้เห็นเป็นใจมิได้เอาความมาว่ากล่าวจะให้ลงพระอาญา ฆ้อง 60 ที

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ปี พ.ศ.2382 เป็นระยะที่ตรงกับสมัยที่อังกฤษนำฝิ่นจากอินเดียไปบังคับขายให้จีนทำให้มีคนจีนคิดฝืนเพิ่มขึ้น และในช่วงเวลานั้นตรงกับระยะที่คนจีนเข้ามาค้าขายในเมืองไทยมากขึ้น จึงเป็นการนำการใช้ฝิ่นและผู้คิดฝืนเข้ามาในเมืองไทย ตลอดจนมีการลักลอบนำฝิ่นเข้ามาในเมืองไทยด้วยเรือสินค้าต่าง ๆ จำนวนมาก เป็นเหตุให้การเสพฝิ่นระบาดมากยิ่งขึ้น พระองค์จึงได้ทรงมีบัญชาให้มีการปราบปรามอย่างเข้มงวดกวดขัน มีผลทำให้การค้าฝิ่นและสิ่งอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในมือของกลุ่มอั้งยี่ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ และหัวเมืองชายทะเล สร้างความวุ่นวายจากการทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มอั้งยี่ต่าง ๆ จนทหารต้องเข้ามาปราบปรามได้สำเร็จ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทรงเห็นว่า การปราบปรามไม่สามารถขจัดปัญหาการสูบและขายฝิ่นได้ และก่อให้เกิดความยุ่งยากวุ่นวายขึ้น จึงเปลี่ยนนโยบายใหม่ ขอมให้คนจีนเสพและขายฝิ่นได้ตามกฎหมาย แต่ต้องเสียภาษีผูกขาดมีนายภาษีเป็นผู้ดำเนินการ ปรากฏว่าฝิ่นทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยมาก ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงรวบรวมไว้ในหนังสือลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ใน “ตำนานภาษีฝิ่น” ว่าภาษีที่ได้นั้นประมาณว่าถึงปีละ 4 แสนบาท สูงเป็นอันดับที่ 5 ของรายได้ประเภทต่างๆ และได้มีความพยายามห้ามคนไทยไม่ให้เสพฝิ่น แต่ก็ไม่ได้ผลเต็มที่

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) สภาพของการค้าฝิ่นยังคงเป็นอยู่เช่นเดิม คือ มีผู้คนจำนวนไม่น้อยที่เสพและคิดฝิ่น ที่มีขายตามโรงยาฝิ่น โดยถูกต้องตามกฎหมายและภาษีฝิ่นก็ยังเป็นรายได้ใหญ่ของประเทศ ทรงดำริที่จะแก้ภาษีฝิ่นที่จะทำให้มีการสูบฝิ่นน้อยลงจนสามารถเลิกได้ในที่สุด และทรงยอมให้รัฐฯ ขาดรายได้จากภาษีฝิ่นเมื่อไม่มีผู้สูบฝิ่นความพยายามนี้ไม่เป็นผลสำเร็จในรัชสมัยของพระองค์ แต่จากความพยายามนี้ปริมาณเงินรายได้จากภาษีฝิ่นก็ลดลงเรื่อย ๆ จนสิ้นสุดเมื่อปี พ.ศ.2502 ทั้งนี้ด้วยมาตรการควบคุม

ต่าง ๆ และรายได้ซึ่งเคยที่รัฐได้จากภาษีอากรยาสูบแทน

ในปี พ.ศ.2501 คณะปฏิวัติซึ่งปกครองประเทศไทยอยู่ในขณะนั้น ได้พิจารณาเห็นว่าการเสฟฝิ่นเป็นที่รังเกียจในวงการสังคม และเป็นอันตรายแก่สุขภาพและอนามัยอย่างร้ายแรง ประเทศต่าง ๆ ได้พยายามเลิกการเสฟฝิ่นโดยเด็ดขาดแล้ว จึงเห็นเป็นการสมควรให้เลิกการเสฟฝิ่นและจำหน่ายฝิ่นในประเทศ จึงมีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2501 ให้เลิกการเสฟฝิ่นและจำหน่ายทั่วราชอาณาจักร และกำหนดดำเนินการให้เสร็จสิ้นเด็ดขาด ภายในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2502 โดยกำหนดตามลำดับดังนี้

1. ประกาศให้ผู้เสฟฝิ่นขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เสฟฝิ่นภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2501
2. ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2502 ห้ามมิให้ร้านฝิ่นจำหน่ายฝิ่นแก่ผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตให้สูบฝิ่น
3. ยุบเลิกร้านจำหน่ายฝิ่นภายในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2502
4. ให้กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทยร่วมกันจัดตั้งสถานพยาบาลและพักฟื้นผู้อดฝิ่น
5. ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2502 ผู้กระทำผิดฐานสูบฝิ่นหรือมูฝิ่น นอกจากจะต้องรับโทษตามกฎหมายแล้วยังต้องถูกส่งไปรับการรักษา ณ สถานพยาบาลและพักฟื้นผู้อดฝิ่นไม่เกิน 90 วัน อีกด้วย

ผลการดำเนินงานปรากฏว่ามีผู้ติดฝิ่นที่ขึ้นทะเบียนทั้งสิ้น 70,985 คน เป็นชาย 69,961 คน หญิง 1,024 คน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2502 ทางราชการได้ระดมตำรวจตรวจตราตามร้านฝิ่นทั่วราชอาณาจักร เพื่อมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตเข้าเสฟฝิ่นในร้านค้าฝิ่น และมิให้ร้านฝิ่นขายฝิ่นให้แก่ผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2502 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการเสฟฝิ่นและการจำหน่ายฝิ่น เจ้าพนักงานสรรพสามิตพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าควบคุมร้านฝิ่นทุกแห่ง โดยเจ้าพนักงานสรรพสามิต ได้ตรวจรับฝิ่นมูฝิ่นที่เหลือและกล่องสูบฝิ่นทั้งหมดจากร้านจำหน่ายฝิ่น และเมื่อเวลา 01.00 น. ของวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2502 กระทรวงมหาดไทยร่วมกับกระทรวงการคลังได้จัดการทำลายกล่องสูบฝิ่น ซึ่งรวบรวมจากร้านฝิ่นในจังหวัดพระนคร ธนบุรี โดยเผาไฟที่ท้องสนามหลวง มีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หัวหน้าคณะปฏิวัติเป็นประธานควบคุมการเผาทำลายเอง กล่องฝิ่นที่เผาทำลายในคืนวันนั้น จำนวน 9,001 คัน ต่อมาได้เผาทำลายในต่างจังหวัด มีจำนวน 11,288 คัน รวมกล่องสูบฝิ่นที่เผาทำลายทั้งสิ้น 45,527 คัน นอกจากนี้ยังได้แก้ไขกฎหมายว่าด้วย ฝิ่น เพิ่มโทษผู้ละเมิดให้สูงขึ้น ซึ่งได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2502 เป็นต้นมา จากประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวข้างต้นเป็นอันว่านับแต่รุ่งอรุณของวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2502 การเสฟและ

จำหน่ายฝิ่นในประเทศไทยก็เป็นสิ่งผิดกฎหมาย นอกจากรัฐบาลจะได้จัดให้ผู้ติดฝิ่นเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูแล้ว ปรากฏว่า การปราบปรามก็ได้กระทำเด็ดขาดยิ่งขึ้น มีการประหารชีวิตผู้ผลิตและค้ายาเสพติด แต่ปัญหาเสพติดไม่ได้ลดลง เพียงแต่การซื้อขายมีการดำเนินการซ่อนเร้น และมีวิธีการที่ลึกลับซึ่งแบบขบถยิ่งขึ้น นอกจากนี้ตัวยาเสพติดได้เปลี่ยนรูปไปเป็นเฮโรอีน ซึ่งผลิตด้วยการเปลี่ยนตัวยาสำคัญในฝิ่น คือ มอร์ฟีน ด้วยวิธีทางเคมีเป็นยาเสพติดที่มีฤทธิ์ร้ายแรงกว่าฝิ่นก็กลับระบาดในเมืองไทย พบครั้งแรกราวเดือนกันยายน พ.ศ.2502 เฮโรอีนได้ระบาดในหมู่ผู้ติดฝิ่นอยู่เดิมเพราะสูบได้ง่าย ใช้เผาในกระดาดตะกั่วแล้วสูบไอไม่ต้องมีบ้องฝิ่นและไม่มีการสิ้นเปลืองเวลาสูบ การหลบหนีกฎหมายก็ทำได้ง่ายกว่าการสูบฝิ่น

ปัจจุบัน ปัญหาเสพติดที่ปรากฏอยู่ในหมู่คนไทยมีรูปแบบต่างๆ กันและลักษณะปัญหาแตกต่างกันออกไป ชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักในการปลูกฝิ่นและมีจำนวนไม่น้อยที่สูบและติดฝิ่นด้วย ในหมู่ชาวไทยในชนบทพื้นราบก็มีการสูบฝิ่นใช้ใบกระท่อม กัญชา ยาม้าหรือยาขยันและยาแก้ปวด อยู่อย่างแพร่หลาย ปัญหาที่ร้ายแรงตามมาก็คือ การแพร่ระบาดของการติดยาเสพติดหลายชนิดปนกันอยู่ในขณะนี้ ทั้งในต่างจังหวัดและในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะยาบ้าได้แพร่ระบาดในแทบทุกชุมชนและหมู่บ้านซึ่งนับว่าเป็นปัญหาใหญ่ในขณะนี้ที่ทุกคนต้องร่วมกันแก้ไข

ต่างประเทศ

ยาเสพติดในแต่ละประเทศมีประวัติไม่เหมือนกัน นักประวัติศาสตร์เชื่อกันว่าประเทศอิรัก อิหร่านและประชาชนในแถบเมโสโปเตเมีย รู้จักการปลูกฝิ่นมาประมาณ 5,000 ปีก่อนคริสต์ศักราช ชาวกรีกทราบว่ฝิ่นสามารถระงับความเจ็บปวดและความกลัดกลุ้มได้เป็นอย่างดี ส่วนชาวอินเดียก็ใช้ฝิ่นเสพ เพื่อให้เกิดความมึนเมา โดยเห็นว่าเป็นความสุขและลืมความทุกข์ต่างๆ ได้ ต่อมาชาวผิวขาวนักล่าเมืองขึ้นในยุคศตวรรษที่ 18-19 ก็รู้แน่เห็นจริงว่าฝิ่นทำอันตรายต่อผู้เสพได้ดี จึงดำเนินนโยบายล่าเมืองขึ้นให้มาอยู่ในอาณานิคมของตน ได้นำฝิ่นจากอินเดียไปให้จีนสูบ ในที่สุดก็เกิดสงครามฝิ่น ระหว่างจีนกับอังกฤษ พ.ศ.2382-2384 จีนจึงยอมแพ้อังกฤษ ทำสัญญาสงบศึกกันในปี พ.ศ.2385 และชดใช้ค่าเสียหายให้อังกฤษเป็นจำนวนเงินถึง 21,000,000 เหรียญสหรัฐฯ และยอมเปิดเมืองท่าต่าง ๆ ตลอดจนยอมให้อังกฤษเช่าฮ่องกงอีกด้วย นับแต่นั้นมาชาวจีนก็อ่อนกำลังลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงยุคจอมพลเจียงไคเช็ค พ.ศ.2477 มาดามเจียงไคเช็ค เป็นผู้ต่อต้านการปลูกฝิ่น ได้มีการประหารชีวิตผู้คนที่เสพยาฝิ่นไปเป็นจำนวนมาก ครั้นต่อมาญี่ปุ่นรุกรานจีนก็ใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องมือ ทำให้ประเทศจีนประสบปัญหาเสพติดยุ่งยากมากขึ้น เพราะเกิดปัญหาเสพติดหลายชนิดขึ้น นอกเหนือจากฝิ่นที่แพร่ระบาดอยู่ทั่วไป ต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์จีนมีชัยชนะและจีนคณะชาติได้ถอยร่นไปอยู่ที่เกาะไต้หวัน จีนคอมมิวนิสต์จึงได้ปราบปรามยาเสพติด

บนผืนแผ่นดินใหญ่หมดไปอย่างราบคาบ ด้วยวิธีรุนแรงและเด็ดขาด

เมื่อได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของยาเสพติดในทวีปเอเชีย โดยเริ่มจากเอเชียไมเนอร์ หรือตะวันออกเฉียงใต้ ในถิ่นเมโสโปเตเมีย อิรัก และอิหร่าน เรื่อยมาจนถึงอินเดียและจีนแล้วก็ควรกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของยาเสพติดในฮ่องกงและญี่ปุ่นที่ได้เกริ่นไว้แล้วในสงครามฝิ่นระหว่างจีนกับอังกฤษ เมื่อฮ่องกงต้องตกเป็นของอังกฤษตามสัญญาเช่านั้น ชาวจีนก็ดูเหมือนว่าจะขาดอากาศหายใจ ดวงตามืดมิดเพราะเกาะฮ่องกงเปรียบเสมือนใบหน้าของชาวจีนในสายตาของชาวผิวขาว ในการติดต่อกับโลกเสรี โดยแท้จริงแล้วยาเสพติดไม่มีแหล่งกำเนิดในฮ่องกงแต่มีการลักลอบไปจากจีนคอมมิวนิสต์ พม่า ลาว และไทย ซึ่งเดิมนั้นเป็นการลักลอบเข้าสู่ฮ่องกงแล้วจึงไปแปรรูปเป็นเฮโรอีนในฮ่องกง แต่ปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่เป็นการลักลอบนำเฮโรอีนเข้าสู่ฮ่องกง ประกอบกับฮ่องกงเป็นเมืองท่าเสรีไม่เก็บภาษีขาเข้าและออกเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการตรวจสินค้าจึงไม่เข้มงวดวันไว้แต่ของที่ผิดกฎหมาย และโดยที่ฮ่องกงเป็นเสมือนประตูไปสู่ตะวันออก ฮ่องกงจึงเป็นแหล่งใหญ่ที่มีผู้ลักลอบนำยาเสพติดส่งออก และถ้าจะเทียบจำนวนผู้ติดยาต่อประชากรทั้งสิ้นแล้ว ก็นับว่าฮ่องกงมีผู้ติดยาเสพติดสูงประเทศหนึ่งเหมือนกันทั้งที่รัฐบาลฮ่องกงก็ได้พยายามปราบปรามอย่างเข้มงวดกวดขันแล้ว โดยตั้งสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (Narcotics Bureau) ขึ้นในกรมตำรวจ และตั้งหน่วยพิเศษปราบปรามยาเสพติด (Special Narcotics Section) ขึ้นในกรมการค้าและอุตสาหกรรม เพื่อทำการปราบปรามผู้ลักลอบนำยาเสพติดเข้าสู่ฮ่องกง โดยประจำอยู่ที่ท่าเรือ ท่าอากาศยานเพื่อตรวจสินค้าและผู้โดยสารเข้าออก หน่วยงานทั้งสองนี้ได้ประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและติดต่อประสานงานกับหน่วยปราบปรามยาเสพติดของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งองค์การตำรวจสากลด้วย

ตามสถิติปรากฏว่า ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกในคดีอาญาทั่วไป มีถึงร้อยละ 60 เป็นคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่นเดียวกับในประเทศไทยที่พบว่าผู้ต้องหาคดีอาญาทั่วไปร้อยละ 58 เป็นคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รัฐบาลฮ่องกงจึงได้จัดตั้งเรือนจำพิเศษขึ้นที่ฝั่งเกาลูน ชื่อ Tai Lam Prison เพื่อบำบัดผู้ติดยาเสพติดโดยเฉพาะ ซึ่งดำเนินการเป็น 2 ระยะคือ การถอนพิษยา และระยะพักฟื้น เช่นเดียวกับที่ดำเนินการอยู่ในสหรัฐอเมริกา ส่วนผู้ติดยาเสพติดซึ่งสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา ก็จะถูกส่งไปที่โรงพยาบาล Castle peak ปรากฏว่า สร้างเป็นกึ่งเรือนจำ มีเครื่องมืออุปกรณ์ด้านบันเทิงและการสันทนาการ เพื่อช่วยให้ลืมความหลังหลายอย่าง รวมทั้ง การเล่นกีฬา ออกกำลังกายด้วย ต่อมาได้มีองค์การการกุศล องค์การทางศาสนา ได้ใช้เกาะเช็ดถูใจมารับสมัครรักษาผู้ติดยาเสพติด และเริ่มชีวิตใหม่โดยจัดมอบเครื่องมือกสิกรรมเลี้ยงสัตว์และฝึกรบมให้

ประเทศที่มีการค้าขึ้นหน้าขึ้นตาถัดจากฮ่องกงไปคือประเทศญี่ปุ่น ซึ่งแต่เดิมนั้นกล่าวได้ว่าไม่เคยประสบปัญหาเสพติดมาก่อน ผีนและมอร์ฟินเริ่มเข้าไปเผยแพร่ในญี่ปุ่น

เมื่อครั้งสงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่นครั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งในครั้งนั้นญี่ปุ่นได้ใช้กลยุทธ์ขายยาเสพติดเป็นสงครามเย็นกับจีน ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ยาเสพติดก็ได้ระบาดและแพร่หลายไปอย่างรวดเร็วทั่วประเทศเช่นกันจนกระทั่งถึง พ.ศ.2490 ปัญหา ยาเสพติดในญี่ปุ่นก็รุนแรงมากคณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2505 ก็ได้ประกาศว่าขณะนี้ญี่ปุ่นต้องซื้อยาเสพติดจากต่างประเทศปีละจำนวนมาก โดยลักลอบนำเข้ามาจากฮ่องกงและไต้หวัน จำนวนผู้ติดยาเสพติดในญี่ปุ่นมีไม่น้อยกว่า 200,000 คน และนับว่าจะทวีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาที่ตามมา ได้แก่ ปัญหาอาชญากรในญี่ปุ่นที่ทวีเพิ่มขึ้นเนื่องจากผู้ติดยาเสพติด จึงมีการจัดตั้งสำนักงานดูแลขึ้น 2 แห่งที่โตเกียวและโอซาก้า กำหนดขยายโครงการของหน่วยปราบปรามยาเสพติดขึ้นเป็นกรม และจ้างเจ้าหน้าที่มาดำเนินการสืบสวนประจำในต่างประเทศ คือ ฮ่องกง ไทย พม่า และสิงคโปร์

ยาเสพติดส่วนใหญ่จากส่วนต่าง ๆ ของโลกจะถูกส่งไปยังทวีปยุโรปหรือสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ร่ำรวย เหมาะแก่การขายยาเสพติดซึ่งมีราคาสูง ยาเสพติดในรูปของมอร์ฟินและฝิ่นเริ่มเข้าสู่สหรัฐฯ เมื่อ พ.ศ.2343 เป็นต้นมา คือ ตั้งแต่ก่อนและระหว่างสงครามเมือง ทหารอาสาสงครามที่ได้รับบาดเจ็บในระหว่างสงคราม ติดยาฝิ่นกันมาก ครั้นมาภายหลังชาวเยอรมัน ชื่อ เดรสเสน (Dressen) ได้ค้นพบเฮโรอีน เฮโรอีนจึงได้แพร่หลายเข้าสู่สหรัฐฯ ในปี พ.ศ.2443 ต่อมาอีก 25 ปี คือ ปี พ.ศ.2468 วงการแพทย์ในสหรัฐอเมริกาพิสูจน์ได้แน่ชัดว่า เฮโรอีนนี้เป็นยาเสพติดร้ายแรง แต่ในระหว่างนั้นมีผู้ติดยาเฮโรอีนอยู่ถึงประมาณ 2 แสนคนแล้วและเมื่อมีรัฐบาลประกาศห้ามผู้ติดยาเฮโรอีนซึ่งมีจำนวนมากอยู่แล้วก็พากันไปซื้อจากตลาดมืด และเฮโรอีนก็มีราคาแพงขึ้นเรื่อย ๆ

2.3 ชนิดและประเภทของยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2547 : 9) ได้ระบุถึงชนิดและประเภทของยาเสพติด สามารถแบ่งได้ตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

แบ่งตามแหล่งที่เกิด ได้แก่

1. ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural Drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตได้มาจากพืช เช่น ฝิ่น กระต่อม กัญชา
2. ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน

แบ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ได้แก่

ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงไม่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น เฮโรอีน (Heroin) แอมเฟตามีน (Amphetamine) เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) แอลเอสดี (LSD.) เอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) หรือ MDMA

ประเภทที่ 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น ฝิ่น (Opium) มอร์ฟิน (Morphine) โกเคน

หรือโคคาอิน เมทาโดน (Methadone)

ประเภทที่ 3 ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ เช่น ยาแก้ไอ ที่มีโคเคอินผสมอยู่

ประเภทที่ 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อะเซติกแอนไฮไดรด์ (Aceticanhydride) อะเซทิลคลอไรด์ (Acetylchloride) เอทิลิดีนไดอะเซเตต (Ethylidinediacetate) ไลเซอร์จิก อาซิก (Lysergic Acid)

ประเภทที่ 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น พืช กัญชา พืชกระท่อม พืชผล (ซึ่งหมายความรวมถึงพันธุ์ฝิ่น เมล็ดฝิ่น กล้าฝิ่น ฟางฝิ่น พืชเห็ด จีควาย)

แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ได้แก่

1. ยาเสพติดประเภทกดประสาท เช่น ฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอิน ยากล่อมประสาท สารระเหย
2. ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน กระท่อม โคคาอิน
3. ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดจีควาย
4. ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน (กด กระตุ้น และหลอนประสาทร่วมกัน) เช่น กัญชา

แบ่งตามองค์การอนามัยโลก

องค์การอนามัยโลกได้จัดแบ่งยาเสพติดออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทฝิ่น หรือ มอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น ฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอิน เพธิดีน
2. ประเภทบาบิวเรท รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราลดีไฮด์ เมโอบาเมท ไดอาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซด์
3. ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้
4. ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน
5. ประเภทโคเคน เช่น โคเคน โบโคคา
6. ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา
7. ประเภทลัท เช่น ใบลัท ใบกระท่อม
8. ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลิน เมล็ดมอร์นิงโกลี่ ต้นลำโพง เห็ดเมฆบางชนิด
9. ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน

น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

3. ยาเสพติดกับสถานประกอบการ

3.1 ความสำคัญของปัญหา ยาเสพติดในสถานประกอบการ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2549 : 6) ได้ระบุถึงความสำคัญของปัญหา ยาเสพติดในสถานประกอบการ ว่า

ผู้ใช้แรงงานที่เสพยาเสพติดในสถานประกอบการเป็นปัญหาสำคัญที่เหนี่ยวรั้งความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จในการประกอบการ โดยส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ใช้แรงงาน ครอบครัวผู้ใช้แรงงาน เจ้าของสถานประกอบการ และประชาชนผู้บริโภค นอกจากนี้แล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

ผู้เสพยาเสพติด นอกจากจะได้รับผลร้ายจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจโดยตรงแล้ว ยังผลให้ประสิทธิภาพการทำงานของผู้ใช้แรงงานลดลง จนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ในท้ายที่สุด ครอบครัวที่อยู่เบื้องหลังก็พลอยได้รับทุกข์ทรมานไปด้วย และในบางครั้งอาจได้รับอันตรายถึงชีวิตจากการทำร้ายร่างกายของผู้ใช้แรงงานในครอบครัวที่ใช้จ่ายเกินขนาด จนไม่สามารถควบคุมสติสัมปชัญญะของตนเองต่อไปได้ ในส่วนของประชาชนผู้บริโภค ในบางครั้งก็ได้รับอันตรายอย่างไม่คาดคิดมาก่อน เช่น ถูกผู้เมายาบ้าจับเป็นตัวประกัน การเกิดอุบัติเหตุจากคนขับเมายาบ้า สุรา และอื่นๆ ดังจะเห็นจากหน้าข่าวตามหนังสือพิมพ์ และรายการข่าวที่นำเสนอทางโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ เป็นต้น

ความสูญเสียที่เกิดกับเจ้าของสถานประกอบการในกรณีที่สถานประกอบการแห่งนั้นมีผู้ใช้แรงงานที่เสพยาเสพติด ทั้งความสูญเสียโดยตรง เช่น ผลผลิตลดลงเนื่องจากประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ใช้แรงงานลดลง เกิดอุบัติเหตุระหว่างการทำงาน เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์เกิดการสูญหาย/เสียหาย ค่าชดเชยความเสียหายต่างๆ ทั้งค่ารักษาพยาบาล ค่าขวัญกำลังใจ ค่าชดเชยค่าประกันรายได้เกิดปัญหาการโจรกรรมทรัพย์สินในสถานประกอบการจนเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้บริหารสถานประกอบการต้องมาเสียเวลาแก้ไขปัญหา

นอกจากความสูญเสียดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีผลกระทบที่ทำให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจและการสูญเสียทรัพยากรแรงงานที่สำคัญของประเทศซึ่งนำไปสู่เรื่องของความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศอีกประการหนึ่ง ดังนั้น จึงมีความสำคัญและความจำเป็นที่เจ้าของสถานประกอบการต้องร่วมมือกับทางภาครัฐในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานประกอบการของตน ให้ปลอดจากยาเสพติดอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3.2 สาเหตุการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2549 : 7) ได้ระบุถึงสาเหตุการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ว่า

บนพื้นฐานการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมทุกวันนี้ ความเป็นอยู่ ความยากจน ความเหงา ความไม่สมหวังการแข่งกัน ฯลฯ ล้วนแต่เป็นปัญหาที่ทำให้บุคคลต้องดิ้นรนเพื่อแสวงหาทางออกให้กับชีวิตของตนเอง ซึ่งแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันออกไป ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ผลออกมาจึงมีทั้งทางบวกและทางลบ ใครสมหวังก็ได้ดีไป ใครผิดหวังก็ยิ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมาที่ยิ่งสลับซับซ้อนมากขึ้นบางคนหาทางออกให้กับตนเองไม่ได้ก็หันมาพึ่งยาเสพติดเพื่อหลีกหนีปัญหา จนทำให้ปัจจุบันปัญหาเสพติดได้แพร่ระบาดไปในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น สำหรับกลุ่มผู้ใช้แรงงาน จากผลการวิจัยพบว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีสาเหตุหลัก 3 ประการ คือ

สาเหตุเกิดจากตัวผู้ใช้แรงงานเอง

1. ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน และการคลายเครียด
2. เพิ่มรายได้โดยทำงานล่วงเวลาเกินกว่าที่ร่างกายจะรับได้ จึงต้องพึ่งยาเสพติด

สาเหตุที่เกิดจากเจ้าของสถานประกอบการขาดคุณธรรม

ต้องการแสวงหาผลกำไรมากขึ้น โดยการเอาเปรียบผู้ใช้แรงงาน ด้วยการสร้างแรงจูงใจในทางที่ผิด เช่น การเพิ่มค่าตอบแทนให้กับพนักงานขับรถยนต์โดยสารในช่วงเทศกาลสำคัญ หากผู้ใช้แรงงานมีความต้องการผลตอบแทนที่สูงขึ้น จำเป็นต้องฝืนทำงานเกินสภาพร่างกายที่จะรับได้จึงต้องพึ่งยาเสพติดโดยไม่ได้ตั้งใจ หรือหลอกให้ผู้ใช้แรงงานเสพยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท โดยไม่รู้ตัว เพื่อหวังผลในการทำงานที่มากขึ้น เช่น ออาน่าเอายาบ้ามาผสมน้ำให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานตัดฟันไร่อ้อยดื่ม โดยไม่รู้ตัว

สาเหตุที่เกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน

1. สภาพแวดล้อมการทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับยาเสพติดบางชนิด เช่น ผู้ใช้แรงงานที่มีอาชีพช่างเฟอร์นิเจอร์ ช่างทาสี ช่างซ่อมตัวถังรถยนต์ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับสารระเหยประเภททินเนอร์และกาว เป็นต้น
2. สภาพการทำงานบังคับ เนื่องจากเจ้าของสถานประกอบการต้องการเร่งผลงานให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดหรือทันตามฤดูกาล ทำให้ผู้ใช้แรงงานที่มีอาชีพก่อสร้างแรงงานในภาคการเกษตรแรงงานประมง เป็นต้น ต้องใช้ยาเสพติดประเภทกระตุ้นเพื่อให้เกิดความตื่นตัว และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น

3.3 แนวคิดและแนวทางในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถาน

ประกอบกิจการ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2549 : 9) ได้ระบุถึงแนวคิดและแนวทางในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในสถานประกอบกิจการ ว่า

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในสถานประกอบกิจการไม่ใช่เป็นหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในสถานประกอบกิจการที่จะต้องร่วมกันเพื่อเป็นพลังในการต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหาอาเสพติด

ปัญหาอาเสพติดที่เกิดขึ้นในสถานประกอบกิจการแต่ละประเภท แต่ละพื้นที่ จะมีความแตกต่างกันไป แต่ถ้าวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบหลักของปัญหาอาเสพติดในสถานประกอบกิจการแล้วจะมีลักษณะที่เหมือนกัน กล่าวคือ จะต้องเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านตัวคนหรือผู้ใช้แรงงาน สามารถแยกออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้ดังนี้
 - 1.1 กลุ่มที่ไม่มีปัญหาอาเสพติด
 - 1.2 กลุ่มที่มีปัญหาอาเสพติดซึ่งอาจเป็นผู้ที่เริ่มทดลองใช้ยาเสพติด
 - 1.3 กลุ่มที่ติดยาเสพติด
 - 1.4 กลุ่มที่เป็นผู้ค้ายาเสพติด

ในองค์ประกอบด้านตัวคนถ้าเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีปัญหาอาเสพติดจะต้องเน้นในด้านการป้องกันยาเสพติด โดยจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในโทษพิษภัยอันตรายของยาเสพติด และการจัดกิจกรรมเชิงพัฒนาพฤติกรรมไม่ให้เกิดการเบี่ยงเบนไปใช้ยาเสพติด ถ้าเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เริ่มทดลองใช้ยาเสพติดจะต้องเน้นในด้านการป้องปราม โดนจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนเจตคติ และการหยุดยั้งพฤติกรรมที่จะเสี่ยงเข้าไปใช้ยาเสพติด ส่วนกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เป็นผู้ติดยาเสพติดจะต้องจัดกิจกรรมในด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อป้องกันไม่ให้กลับไปติดยา และถ้าเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดจะต้องปราบปราม โดยใช้มาตรการทางกฎหมายเข้ามาจัดการอย่างเฉียบขาด เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านตัวยา หมายถึง ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดในสถานประกอบกิจการนั้น เช่น ยาบ้า เฮโรอีน กัญชา สารระเหย เป็นต้น

ในองค์ประกอบด้านตัวยาถือว่ามีความสำคัญที่เป็นปัญหาให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานประกอบกิจการ ดังนั้น การจัดกิจกรรมจะต้องมุ่งเน้นในเรื่องการติดตามตัวยาเสพติดใหม่ ๆ ที่มีการแพร่ระบาดในสถานประกอบกิจการ และจัดกิจกรรมเฝ้าระวังไม่ให้มียาเสพติดแพร่ระบาดเข้ามาในสถานประกอบกิจการ

3. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ยาเสพติด เช่น สภาพแวดล้อม

การทำงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานประกอบการ บริเวณรอบ ๆ สถานประกอบการ และสภาพแวดล้อมทางครอบครัวผู้ใช้แรงงาน ฯลฯ

ในองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมจะต้องดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมในสถานประกอบการไม่ให้เอื้อต่อการใช้ยาเสพติด เช่น การปรับสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสมโดยมีการทำงานไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมงติดต่อกัน ดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมุมอับหรือเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการลักลอบเสพหรือค้ายาเสพติด การปรับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ที่ตั้งของสถานประกอบการร่วมกับชุมชนไม่ให้เอื้ออำนวยต่อการลักลอบเสพหรือค้ายาเสพติด และการปรับสภาพแวดล้อมครอบครัวผู้ใช้แรงงาน โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวเพื่อลดความกดดันจากความขัดแย้งและความเครียดของผู้ใช้แรงงานกับบุคคลในครอบครัว และการจัดกิจกรรมเพื่อลดค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มรายได้ในครัวเรือน เป็นต้น

ดังนั้น การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จะต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไของค์ประกอบทั้ง 3 ประการ ดังกล่าว

3.4 ขั้นตอนและแนวทางดำเนินการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2549 : 11) ได้ระบุถึงขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการว่า

สามารถดำเนินการได้โดยการประสานความร่วมมือจากไตรภาคี โดยมีนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ผู้ใช้แรงงาน / คณะกรรมการฯ ในสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐบาล ภาคเอกชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ที่ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 9 ขั้นตอนสำหรับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 2 การทำประชาพิจารณ์เพื่อต่อสู้กับปัญหายาเสพติด

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดนโยบายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความเข้าใจในแนวนโยบายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานประกอบการกับบุคลากรในสถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนงานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 6 การพัฒนาบุคลากรแกนนำเพื่อปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา

ยาเสพติดในสถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 7 การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 8 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 9 การรักษามาตรฐานและการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

เริ่มแรกสถานประกอบการต้องมอบหมายให้ฝ่ายบุคคล/ผู้รับผิดชอบหลัก (ตัวบุคคลหรือคณะ) ทำการสำรวจสภาพปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการว่ามีความรุนแรงมากน้อยขนาดไหน ตัวยาเสพติดอะไรบ้างที่แพร่ระบาดอยู่ในสถานประกอบการ และบริเวณรอบ ๆ ชุมชนที่สถานประกอบการตั้งอยู่ กลุ่มเป้าหมายในสถานประกอบการกลุ่มใดบ้างที่จะมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีจำนวนมากน้อยเพียงใด สภาพแวดล้อมในการทำงาน สภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานประกอบการ และบริเวณรอบ ๆ สถานประกอบการมีอะไรบ้างที่เอื้ออำนวยหรือผลักดันที่จะทำให้นักกลุ่มเป้าหมายไปใช้ยาเสพติด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อนำเอาข้อมูลพื้นฐานเหล่านั้นมาใช้วิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การทำประชาพิจารณ์เพื่อต่อสู้กับปัญหายาเสพติด

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่จะสร้างความตระหนักในโทษภัยของปัญหายาเสพติดให้กับบุคลากรในสถานประกอบการทุกคน ได้รับรู้/รับทราบ โดยสะท้อนให้เห็นว่าปัญหายาเสพติดเป็นภัยร้ายแรงเป็นภัยใกล้ตัวที่จะส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และเกิดอุปนิสัยในการทำงานด้านการจัดการประชุม ชี้แจงหรือประชาสัมพันธ์ หลังจากนั้นควรดำเนินการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อให้บุคลากรในสถานประกอบการได้แสดงความคิดเห็น และมีมติที่จะร่วมกันต่อสู้กับปัญหายาเสพติด เพื่อให้สถานประกอบการปลอดจากปัญหายาเสพติด

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดนโยบายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

ขั้นตอนนี้ นับว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นขั้นตอนที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการขององค์กรว่าจะมีความคิดในการที่จะจัดการกับปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการของตนอย่างไร การกำหนดนโยบายในบางครั้งอาจจะส่งผลกระทบต่อบุคลากรบางกลุ่มในสถานประกอบการ ดังนั้น การที่จะให้นโยบายเกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย และเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติ จำเป็นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นของ

บุคคลทุกระดับในสถานประกอบการ ซึ่งการกำหนดนโยบายมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอยู่หลายประการ เช่น การออกกฎหรือระเบียบในการปฏิบัติงานที่จะจัดปัจจัยเอื้อหรือเสริมให้ผู้ใช้แรงงานมากขึ้นไป การขอสงวนสิทธิ์ให้เจ้าของสถานประกอบการทำการตรวจพิสูจน์สารเสพติดในตัวบุคคลผู้ใช้แรงงานได้ โดยไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การให้โอกาสผู้ใช้แรงงานที่หลงผิดใช้ยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ แทนที่จะไล่ออกเมื่อตรวจพบ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความเข้าใจในแนวนโยบายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานประกอบการกับบุคลากรในสถานประกอบการ

การดำเนินงานใด ขององค์กรจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจในแนวนโยบายนั้นให้กับบุคลากรขององค์กรในทุกระดับได้รับรู้ อย่างชัดเจนและตรงกันแล้วย่อมทำให้การปฏิบัติงานในองค์กรนั้น ๆ มีประสิทธิภาพและ ประสพผลสำเร็จอย่างดียิ่ง ดังนั้น การสร้างความเข้าใจในแนวนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานประกอบการ จึงมีความจำเป็นเช่นเดียวกับนโยบายในเรื่องอื่นๆ ขององค์กร ที่จะต้องทำความเข้าใจกับบุคคลทุกคนในองค์กร เพื่อให้เกิดการยอมรับและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือตอบสนองนโยบายดังกล่าว ซึ่งการสร้างความเข้าใจนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การจัดประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสถานประกอบการ เป็นต้น

การสร้างความเข้าใจในแนวนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานประกอบการให้กับบุคคลในองค์กรได้รับทราบแล้ว ยังมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจ ในแนวนโยบายดังกล่าวให้บุคลากรภายนอกองค์กรได้รับทราบด้วย โดยเฉพาะผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของภาคราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่องค์กรตั้งอยู่ และครอบครัวผู้ใช้แรงงาน เนื่องจากการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการต้องอาศัย ความร่วมมือ จากกลุ่มบุคคล ดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนงานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานประกอบการ

การวางแผนงานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่กำหนดไว้นั้น กระบวนการวางแผนจะต้องเกิดจากการระดมความคิดเห็นจากบุคลากรในทุกระดับของสถานประกอบการว่าจะจัดทำแผนงาน/โครงการหรือ กิจกรรมอะไรจัดทำที่ไหน กับกลุ่มเป้าหมายใดตามสภาพความรุนแรงของปัญหายาเสพติด มาตรการการป้องปรามยาเสพติด มาตรการการปราบปรามยาเสพติด และมาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ส่วนสถานประกอบการที่ไม่มีปัญหายาเสพติดสามารถดำเนินการได้ในมาตรการป้องปรามยาเสพติดและมาตรการป้องปรามยาเสพติด

มาตรการป้องปรามยาเสพติด เป็นมาตรการที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในด้านการ

ลดความต้องการการใช้ยาเสพติดของบุคคล โดยการสร้างเจตคติและพฤติกรรมในเชิงบวกให้กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันยาเสพติด การดำเนินงานตามมาตรการป้องกันยาเสพติด สถานประกอบการทุกประเภทและทุกแห่งสามารถดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอให้ปัญหา ยาเสพติดเกิดขึ้นในสถานประกอบการแล้วจึงหาทางป้องกันและแก้ไข เข้าทำนองที่ว่า “ไว้หาย ล้อมคอก” สำหรับแผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่สถานประกอบการสามารถดำเนินงานได้ ในมาตรการนี้คือ การให้การศึกษาความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยและอันตรายของยาเสพติด การรณรงค์ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ป้องกันยาเสพติด การจัดกิจกรรมทางเลือกเพื่อส่งเสริมการใช้เวลาว่าง ให้เป็นประโยชน์ในด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาและนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ การให้คำปรึกษาโดยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ การให้ความร่วมมือกับผู้นำชุมชนดำเนินการป้องกันยาเสพติดในชุมชน ที่สถานประกอบการตั้งอยู่ เป็นต้น

มาตรการป้องปรามยาเสพติด เป็นมาตรการในด้านลดความต้องการใช้ยาเสพติดของบุคคล เช่นเดียวกับมาตรการป้องกันยาเสพติด แต่มาตรการป้องปรามยาเสพติดใช้ในป้องกัน และควบคุมปัญหาเสพติดที่กำลังจะเกิด หรือเกิดขึ้นแล้วในสถานประกอบการ เพื่อไม่ให้มีการแพร่ระบาดลุกลามออกไป โดยการปรับเปลี่ยนเจตคติและควบคุมพฤติกรรมของบุคคลที่กำลังจะเข้าไปทดลองและเคยทดลองใช้ยาเสพติดในสถานประกอบการ สำหรับแผนงานโครงการ หรือกิจกรรมที่สามารถดำเนินงานได้ในมาตรการนี้คือ การตรวจพิสูจน์สารเสพติดในปัสสาวะโดยสุ่มตรวจเป็นระยะ ๆ ตามโอกาสอันควร การจัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวัง ตรวจตราพฤติกรรมบุคคลที่สงสัยว่าจะมีการใช้ยาเสพติด การให้สายตรวจเข้าไปตรวจบริเวณรอบ ๆ สถานประกอบการ เป็นระยะ ๆ การออกกฎ ระเบียบของสถานประกอบการเพื่อควบคุมพฤติกรรมไม่ให้บุคคลกล้าที่จะกระทำความผิด การทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร การปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมการทำงาน การปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานประกอบการและรอบ ๆ บริเวณสถานประกอบการ เป็นต้น

มาตรการปราบปรามยาเสพติด เป็นมาตรการด้านลดปริมาณยาเสพติด โดยนำมาใช้ในการตัดวงจรการค้ายาเสพติดในสถานประกอบการ ซึ่งดำเนินงานตามมาตรการนี้ เจ้าของสถานประกอบการหรือคณะกรรมการฯ ในสถานประกอบการไม่ควรดำเนินการด้วยตนเอง เพราะอาจเกิดปัญหาด้านความปลอดภัยต่อตนเองและครอบครัว ควรประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้เข้าไปช่วยดำเนินการให้ หากมีการซื้อขายยาเสพติดในบริเวณสถานประกอบการหรือบริเวณรอบ ๆ สถานประกอบการ สำหรับแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่สถานประกอบการสามารถดำเนินงานในมาตรการนี้ได้คือ การจัดทำผู้รับแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ผู้ใช้แรงงานแจ้งข้อมูลในทางลับ โดยไม่ต้องระบุชื่อ การให้การสนับสนุนและร่วมมือกับ

เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด การติดตามความเคลื่อนไหวด้วยยาเสพติดที่มีการใช้
ในสถานประกอบการ เป็นต้น

มาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นมาตรการด้านการลด
ความต้องการใช้ยาเสพติดของบุคคล โดยการปรับเปลี่ยนความคิด จิตใจและพฤติกรรม เพื่อให้เกิด
ความพร้อมที่จะกลับคืนมาเป็นคนดีของสังคม โดยไม่ไปติดยาเสพติดซ้ำอีก การดำเนินงานตาม
มาตรการนี้ เจ้าของสถานประกอบการจะต้องให้โอกาสกับผู้ใช้แรงงานที่หลงผิดไปใช้ยาเสพติด
เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพที่สถานประกอบการจัดหาให้ หรือผู้ใช้แรงงาน
ติดยาเสพติด มีความประสงค์จะขอเข้ารับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพเอง และสามารถกลับเข้ามา
ทำงานในสถานประกอบการได้ภาพหลังบำบัดแล้วเสร็จ หรือเมื่อได้รับการรับรองจากสถาน
บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพว่า เป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถกลับเข้ามา
ทำงานได้ สำหรับแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่สถานประกอบการสมควรดำเนินการตาม
มาตรการนี้ คือ การค้นหาตัวผู้ติดยาเสพติดในสถานประกอบการและส่งไปบำบัดรักษา การให้
คำปรึกษาและการแนะนำ การเลิกใช้ยาเสพติดให้กับผู้ใช้แรงงานที่เพิ่งเริ่มใช้ยาเสพติด หรือการ
เฝ้าสังเกตพฤติกรรมของผู้ใช้แรงงานที่ติดยาเสพติด แต่ได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ
และกลับมาปฏิบัติงานในสถานประกอบการแล้ว เพื่อป้องกันการกลับไปเสพซ้ำ และการปรับ
สภาพแวดล้อมของครอบครัวผู้ใช้แรงงานให้พร้อมที่จะเป็นกำลังใจในการเลิกเสพยาเสพติด
เป็นต้น

นอกจากการวางแผน โครงการ หรือกิจกรรมที่จะดำเนินงานแล้ว ในขั้นตอนนี้ยังรวมถึง
การวางแผนในด้านบุคลากรที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และการวางแผนในด้าน
งบประมาณที่จะนำไปใช้ในการดำเนินงานอีกด้วย โดยการวางแผนด้านบุคลากรนั้น สถานประกอบการ
กิจการจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการฯ ในสถานประกอบการขึ้นมารับผิดชอบในการดำเนินการ
โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการชุดนี้ควรประกอบด้วยผู้แทนจากหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งภายในและ
ภายนอกสถานประกอบการ เช่น ผู้แทนจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กร หัวหน้า ฝ่ายบุคคล
หัวหน้าฝ่ายพยาบาล ผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชุมชนในพื้นที่ ผู้แทน กลุ่มผู้ใช้
แรงงานและผู้แทนฝ่ายต่าง ๆ ในสถานประกอบการที่เห็นสมควร เป็นต้น ส่วนด้านการวางแผนด้าน
งบประมาณนั้น จะต้องมีการประมาณการค่าใช้จ่ายในแต่ละแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม
ไว้อย่างชัดเจน เพื่อผู้บริหารสถานประกอบการหรือเจ้าของสถานประกอบการจะได้พิจารณา
จัดสรรงบประมาณได้ด้านนี้ไว้ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนการ โครงการ และกิจกรรมของ
หน่วยงานต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การพัฒนาบุคลากรแกนนำเพื่อปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา

ยาเสพติดในสถานประกอบการ

บุคลากรแกนนำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำเอานโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ไปดำเนินการไว้ไปดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะหัวหน้าคนงาน เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดและมีอิทธิพลทางด้านความคิดและพฤติกรรม กับผู้ใช้แรงงานมากที่สุด ดังนั้น สถานประกอบการจะต้องดำเนินการพัฒนามุลากรดังกล่าว ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการสื่อสารชี้แจงทำความเข้าใจ และชักชวนให้ผู้ใช้แรงงานให้ความร่วมมือและเข้าร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่องค์กรจะจัดให้มีขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ และรู้จักวิธีการที่จัดการ กับปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้แรงงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนในเบื้องต้น เช่น การรู้จักสังเกตผู้ใช้แรงงานที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การให้คำปรึกษาในเบื้องต้น กับผู้ใช้แรงงานที่มีปัญหา เป็นต้น

นอกจากการพัฒนาหัวหน้าคนงานเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานแล้ว ควรให้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานประกอบการกับคณะกรรมการฯ ในสถานประกอบการคู่ไปด้วย เช่น การเชิญ วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิไปบรรยายให้ความรู้ หรือการศึกษาดูงานเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 7 การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

การดำเนินการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ จะต้องมีการวางแผนให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอน และควรพิจารณาว่ากิจกรรมไหน ควรดำเนินการก่อนหรือหลังตามสภาพความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ กิจกรรมไหนที่สามารถดำเนินการควบคู่หรือสอดแทรกไปในนโยบายเรื่องอื่นๆ ขององค์กรได้ ก็ควรจะทำเพื่อเป็นการประหยัดกำลังคนและงบประมาณ กิจกรรมไหนที่ต้องดำเนินการ เป็นเรื่องเฉพาะกิจ หรือ กิจกรรมไหนที่จะต้องร่วมมือกับชุมชน ที่สถานประกอบการตั้งอยู่ นอกจากนี้แล้วยังต้องพิจารณาในด้านความพร้อมขององค์กร และศักยภาพของบุคลากรว่ามีความ จำเป็นที่ต้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกหรือไม่ เป็นต้น และจะต้องมีการควบคุม การดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 8 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากจะเป็นขั้นตอนที่จะบอกถึง ความก้าวหน้าและความสำเร็จในการดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์ในนโยบายและแนวทาง ป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร

ในขั้นตอนนี้บางการดำเนินงานและการประเมินผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. การติดตามผลการดำเนินงานเป็นการติดตามรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามแผน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องอย่างไร เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการฯ ในสถานประกอบกิจการได้รับรู้/รับทราบ และร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อหาทางปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและแก้ไขให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการติดตามและรายงานผลควรจะทำทุกเดือน ควรมีประเด็นการติดตามรายงานผลครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1.1 สถานการณ์ของปัญหาสาเหตุในสถานประกอบกิจการเป็นอย่างไร

1.2 การปฏิบัติงานเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ และความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นอย่างไร

1.3 มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอะไรบ้าง

1.4 สิ่งที่ต้องพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานคืออะไร เป็นต้น

ทั้งนี้ ควรจะกำหนดแบบฟอร์มการติดตามรายงานผลให้เป็นมาตรฐานเพื่อความสะดวกสำหรับผู้ให้ข้อมูลการสรุปรายงาน

2. การประเมินผล เป็นกระบวนการที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน เพื่อที่จะค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินงาน และเพื่อที่จะได้พิจารณาความเป็นไปได้ของการดำเนินงาน หรือหาแนวทางแก้ไขปัญหอันเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน รวมทั้งหาแนวทางในการปรับปรุงดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินผลแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การประเมินผลก่อนดำเนินการ

เป็นการประเมินผลในระยะเริ่มแรกของการวางแผนการจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อที่จะหาความเป็นไปได้ของแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมนั้น ๆ ว่าจะมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่จะทำให้การดำเนินการตามนโยบายแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุขององค์กรประสบความสำเร็จ เช่น การประเมินผลการประชาสัมพันธ์ นโยบาย การประเมินความรู้สึก ปฏิทิตริยาและความร่วมมือของบุคลากรในสถานประกอบกิจการ เป็นต้น

ระยะที่ 2 การประเมินผลระหว่างการดำเนินงาน

เป็นการประเมินผลกระทุบระยะสั้นของแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานและหาความสัมพันธ์ระหว่างผลจากการดำเนินงาน (Output) กับผลลัพธ์ (Outcome) ที่เกิดขึ้นว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยแค่ไหน กลุ่มเป้าหมายได้รับผลจากการ

ดำเนินงานมาน้อยแค่ไหน ควรปรับปรุงในเรื่องอะไรบ้าง เช่น กลยุทธ์ในการดำเนินงาน วิธีการดำเนินงาน เป็นต้น

ระยะที่ 3 การประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน

เป็นการประเมินหลังจากการดำเนินงานเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น และผลกระทบที่มีต่อการดำเนินงานในด้านของประสิทธิผลของแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมว่า บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การดำเนินงานเกิดผลสำเร็จต่อกลุ่มเป้าหมายและนำไปสู่การเป็นสถานประกอบการปลอดยาเสพติดที่ตั้งไว้หรือไม่ และแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่องหรือไม่

การประเมินผลนั้นควรจะสอบถามข้อมูลความรู้สึและความพึงพอใจจากกลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่ม เช่น ผู้บริหาร คณะกรรมการฯ ผู้ใช้แรงงาน เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง และครอบครัวของผู้ใช้แรงงาน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 9 การรักษามาตรฐานและการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจะต้องรักษามาตรฐานและการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องในลักษณะเหมือนการเฝ้าระวัง เพื่อไม่ให้ปัญหาเสพติดกลับมาเป็นปัญหาส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอีก ถึงแม้ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาจะประสบผลสำเร็จนำไปสู่สถานประกอบการปลอดยาเสพติดแล้วก็ตาม สำหรับแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องในขั้นตอนนี้ คือการประชาสัมพันธ์กระตุ้นความรู้สึของผู้ประกอบการในทุกระดับให้เกิดความภาคภูมิใจในความมาตรฐาน การเป็นสถานประกอบการปลอดยาเสพติดไว้โดยไม่มีผู้เสพ/ผู้ค้ายาเสพติดในสถานประกอบการตั้งอยู่เป็นระยะ ๆ การเฝ้าระวังสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เป็นกลุ่มเสี่ยง การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ เป็นต้น

3.5 ปัญหาเสพติดในสถานประกอบการ

ปัญหาเสพติดในสถานประกอบการนับเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในช่วงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ผลอันเนื่องมาจากปัญหาการใช้ยาเสพติดของผู้ใช้แรงงานได้ส่งผลร้ายต่อผู้ใช้แรงงาน นายจ้าง / ผู้ประกอบการ และประชาชนผู้บริโภค

ประชาชนผู้บริโภคจำนวนมากได้รับอันตรายถึงขั้นเสียชีวิต พิการ และสูญเสียทรัพย์สิน อุบัติภัยที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้ยาเสพติดของผู้ใช้แรงงาน เช่น อุบัติภัยบนทางหลวงสายหลักและสายรอง ส่วนมากเกิดจากคนขับกินยาบ้าหรือยาเสพติดบางชนิดระหว่างปฏิบัติหน้าที่ในการขนสินค้าประเภทต่าง ๆ ผู้ใช้แรงงานหรือแม้แต่ผู้บริโภคในสถานประกอบการอาจสูญเสียชีวิตหรือพิการได้ อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของผู้ใช้แรงงานที่ใช้ยาเสพติดขณะปฏิบัติหน้าที่

ผู้ใช้แรงงานนอกจากจะได้รับผลร้ายทางร่างกายและจิตใจจากการใช้ยาเสพติดชนิดต่าง ๆ

โดยตรงแล้ว ยังอาจถูกไล่ออกจากงานได้ เนื่องจากไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ฝ่าฝืนระเบียบของสถานประกอบการ ครอบครัวยังอยู่เบื้องหลังยังพลอยได้รับความเดือดร้อนอีกด้วย และที่สำคัญผู้ใช้แรงงานที่ใช้ยาเสพติดยังเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมกับบุตรหลานในครอบครัวของผู้ใช้แรงงานเอง

ในส่วนของผู้ประกอบการย่อย ได้รับผลเสียโดยตรงจากการใช้ยาเสพติดของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการของตนเอง เช่น ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ใช้แรงงานลดลง ผลผลิตลดลง เกิดอุบัติเหตุในการทำงานและความเสียหายอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ เพิ่มค่าใช้จ่ายในการชดเชยความเสียหายต่าง ๆ เพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลอาการเจ็บป่วยทั่วไปที่เกิดจากการเสพยาเสพติด ปัญหาความขัดแย้งในหมู่ผู้ใช้แรงงาน ปัญหาโจรกรรมทรัพย์สินในสถานประกอบการ และปัญหาการเพิ่มภาระการบริหารงานบุคคลอันเนื่องมาจากการใช้แรงงานมีปัญหาการใช้ยาเสพติด รวมทั้งปัญหาภาพพจน์ขององค์กรที่มีปัญหาเสพยาเสพติด

ปัญหาการใช้ยาเสพติดในผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ เป็นปัจจัยที่เหนี่ยวรั้งความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จในการประกอบกิจการซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาตลอด และได้มีนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ยาเสพติดในสถานประกอบการ โดยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการปราบปราม การป้องกัน และการบำบัดรักษา ผู้เสพยา/ผู้ติดยาเสพติดในสถานประกอบการ

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้แสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนฝ่ายผู้ใช้แรงงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ โดยการฝึกอบรม รณรงค์เผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนและสื่อบุคคล เพื่อเสริมสร้างความตระหนักต่อปัญหายาเสพติดให้แก่ผู้ประกอบการ ผู้ใช้แรงงานและผู้เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้เจ้าของสถานประกอบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการมาโดยตลอด ซึ่งในปี พ.ศ.2543 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ ให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในผู้ใช้แรงงาน รวมทั้ง Roadmap การเฝ้าระวังและสร้างความยั่งยืนในการเอาชนะยาเสพติดในสถานประกอบการไว้อย่างชัดเจน โดยการผสมผสานมาตรการและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เน้นการ

มีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ใช้แรงงานและเจ้าของสถานประกอบการเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานประกอบการของตน ทำให้สถานประกอบการมีความเข้มแข็ง มีระบบเฝ้าระวังและปลอดจากยาเสพติดอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3.6 บทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานประกอบการ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2549 : 22) ได้ระบุถึงบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานประกอบการว่า

การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานประกอบการจะสำเร็จได้ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกคนในสถานประกอบการ ดังนั้น ทุกคนจึงมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดตามสถานะของแต่ละบุคคล ดังนี้

บทบาทของผู้บริหารสถานประกอบการ

1. ให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
2. จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด เช่น ในประเทศไทยเจ้าของสถานประกอบการจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 เป็นต้น
3. ใ้เห็นนโยบายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานประกอบการของตน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม
4. จัดให้มีองค์กรหรือคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้
5. สนับสนุนและเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้

บทบาทของคณะกรรมการฯ ในสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

1. จัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
2. บริหารจัดการและควบคุม ดูแล การดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งการติดตามและประเมินผล
3. ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกลยุทธ์และวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาลุ่สรรคที่เกิดขึ้น
4. ออก กฎ ระเบียบ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

บทบาทหน้าที่ของฝ่ายบุคคล

1. จัดทำทะเบียนประวัติผู้ที่สงสัยหรือมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นพิเศษ
2. สอดส่อง ดูแล ควบคุม ให้ผู้ใช้แรงงานปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของสถานประกอบการกิจการที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
3. ทำหน้าที่ประสานงานเพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินงานกับฝ่ายต่าง ๆ ในสถานประกอบการและหน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานประกอบการ เช่น สถานบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานีตำรวจในพื้นที่ และผู้นำชุมชน เป็นต้น
4. เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ
5. ให้คำปรึกษาแก่ผู้ใช้แรงงาน ครอบครัวผู้ใช้แรงงานที่มีปัญหา รวมทั้งการดูแลผู้ใช้แรงงานที่ใช้ยาเสพติดในระหว่างการบำบัดรักษาและหลังการบำบัดรักษา
6. สรุปประเมินสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคให้คณะกรรมการฯ ในสถานประกอบการพิจารณา

บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าคนงาน

1. เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่องโทษพิษภัยอันตราย และผลเสียของการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ผู้ใช้แรงงานได้รับรู้ รับทราบอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยในบางโอกาสที่เอื้ออำนวย เป็นต้น
2. สอดส่อง ดูแล สังเกตพฤติกรรมผู้ใช้แรงงานที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาไม่ให้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หากพบจะต้องรายงานให้หัวหน้าฝ่ายบุคคลทราบโดยด่วน
3. กระตุ้นให้ผู้ใช้แรงงานให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมในกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สถานประกอบการจัดให้มีขึ้น
4. ให้คำปรึกษาในเบื้องต้นกับผู้ใช้แรงงานที่มีปัญหาหรือผู้ติดยาเสพติด
5. ทำหน้าที่ประทับประคองและเป็นกำลังใจให้กับผู้ติดยาเสพติดที่กลับตัวกลับใจไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว ไม่ให้กลับไปติดซ้ำอีก

บทบาทหน้าที่ของผู้ใช้แรงงาน

1. ให้ความร่วมมือดำเนินการและเข้าร่วมในกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานประกอบการ
2. ดูแลสอดส่องเพื่อนร่วมงานเพื่อช่วยกันป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด รวมทั้งรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้หัวหน้าคนงานทราบโดยทันที
3. ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานประกอบการ

3.7 ผลประโยชน์ที่เข้าของสถานประกอบการและผู้ใช้แรงงานพึงได้ เมื่อสถานประกอบ

กิจการปลอดจากยาเสพติด

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2549 : 25) ได้ระบุถึงผลประโยชน์ที่เจ้าของสถานประกอบการและผู้ใช้แรงงานพึงได้ เมื่อสถานประกอบการปลอดจากยาเสพติดว่า

การดำเนินงานเพื่อให้สถานประกอบการปลอดจากยาเสพติดนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลทั้งสองฝ่าย คือ เจ้าของสถานประกอบการและตัวผู้ใช้แรงงาน ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับบางอย่างไม่สามารถบอกเป็นตัวเลขได้ เช่น ในเรื่องขวัญกำลังใจของผู้ใช้แรงงาน ความจงรักภักดีต่อสถานประกอบการและความปลอดภัยในการทำงาน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์เหล่านี้ก็ทำให้บุคคลทั้ง 2 ฝ่าย เกิดความพึงพอใจร่วมกัน ผลประโยชน์ที่เจ้าของสถานประกอบการและผู้ใช้แรงงานจะได้รับจากการเป็นสถานประกอบการปลอดจากยาเสพติดสามารถประมวลได้ ดังนี้

ประโยชน์ที่เกิดกับเจ้าของสถานประกอบการ

1. ผลผลิตของสถานประกอบการมีคุณภาพและปริมาณเพิ่มมากขึ้น
2. มีต้นทุนการประกอบการลดลง เพราะความสูญเสียและความผิดพลาดที่เกิดจากอุบัติเหตุในการทำงานลดลง ทำให้สถานประกอบการมีผลกำไรเพิ่มมากขึ้น
3. ลดการขาดงาน การเข้างานช้า การลาป่วยและการลาภิกษของพนักงาน
4. การลักขโมยทรัพย์สินของสถานประกอบการและการกระทำความผิดต่าง ๆ

ลดลง

5. สภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้น
6. ลดอัตราการเลิกจ้างและประหยัดค่าใช้จ่ายในการสรรหาและฝึกอบรมแรงงานใหม่
7. ส่งเสริมภาพลักษณ์ของประกอบการ
8. ลดความไม่พอใจในการทำงานของผู้ใช้แรงงาน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างดีขึ้น และทำให้แรงงานในสถานประกอบการมีความจงรักภักดีต่อสถานประกอบการเพิ่มขึ้น

ประโยชน์ที่เกิดกับลูกจ้าง

1. ลดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในการทำงาน และเพิ่มความปลอดภัยในการทำงาน
2. รายได้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากสถานประกอบการมีผลกำไรมากขึ้น
3. ความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างและนายจ้างดีขึ้นและมีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น
4. สุขภาพร่างกายแข็งแรง
5. เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสำคัญต่อองค์กรมากขึ้น

สรุปได้ว่า ผลประโยชน์ที่เจ้าของสถานประกอบการและผู้ใช้แรงงานพึงได้เมื่อสถานประกอบการปลอดจากยาเสพติด คือ ประโยชน์ที่เกิดกับเจ้าของสถานประกอบการ เช่น ผลผลิตของสถานประกอบการมีคุณภาพและปริมาณเพิ่มมากขึ้น มีต้นทุนการประกอบการลดลง เพราะความสูญเสียและความผิดพลาดที่เกิดจากอุบัติเหตุในการทำงานลดลง ทำให้สถานประกอบการมีผลกำไรเพิ่มมากขึ้น ลดการขาดงาน การลาป่วย และการลาภิกขของพนักงาน ส่วนประโยชน์ที่เกิดกับลูกจ้าง เช่น ลดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในการทำงาน และเพิ่มความปลอดภัยในการทำงานรายได้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากสถานประกอบการมีผลกำไรมากขึ้นและสุขภาพร่างกายแข็งแรง เป็นต้น

3.8 บทบาทของกระทรวงแรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน มีหน้าที่ในการตรวจคุ้มครองแรงงานให้นายจ้างและผู้ใช้แรงงานปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และเพื่อให้สถานประกอบการทุกแห่งมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด รวมทั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 จึงเห็นสมควรดำเนินการ โครงการโรงงานสีขาว เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ใช้แรงงาน พร้อมรับผู้ใช้แรงงานที่ได้รับการบำบัดรักษาดังกล่าวกลับเข้าทำงานเหมือนเดิม (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน. 2552 : ออนไลน์)

4. โครงการโรงงานสีขาว

4.1 ความหมายของโครงการโรงงานสีขาว

โครงการ โรงงานสีขาว เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงแรงงาน ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้มีการร่วมมือกัน เพื่อหาวิธีที่จะช่วยกันป้องกันปราบปราม สอดส่อง ดูแล เฝ้าระวังผู้ใช้แรงงานให้ห่างไกลจากยาเสพติด

โครงการ โรงงานสีขาว เป็นโครงการที่ดำเนินงานสืบเนื่องจากที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 ซึ่งกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ โดยมีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานตามโครงการ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้เกิดความคุ้มครองและดูแลการจัดสวัสดิการของนายจ้าง และผู้ใช้แรงงาน โดยจะต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ จัดกิจกรรมเพื่อผู้ใช้แรงงาน

มีความรู้ ความเข้าใจ ในการป้องกันตนเองให้ห่างไกลจากยาเสพติด

4.2 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงงานสีขาว

1. ให้นายจ้างและผู้ใช้แรงงานมี ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด
2. ไม่ให้ยาเสพติดแพร่ขยายเข้าไปในสถานประกอบกิจการ
3. ให้นายจ้างและผู้ใช้แรงงานนำ ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดไปสู่สังคมอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวของนายจ้างและผู้ใช้แรงงาน
4. ให้ผู้ใช้แรงงานที่ติดยาเสพติดได้มีโอกาสได้บำบัดรักษาและฟื้นฟูให้หายจากการติด ยาเสพติดและสามารถทำงานได้อย่างเป็นปกติ
5. ให้สถานประกอบกิจการได้รับรู้ถึงปัญหา ยาเสพติดในสถานประกอบกิจการ ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการในการกำหนดนโยบายและสนับสนุนให้มีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานประกอบกิจการต่อไป
6. ลดจำนวนผู้ใช้แรงงานที่ติดยาเสพติดลงให้มากที่สุด
7. ผู้ใช้แรงงานที่สุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสถานประกอบกิจการอันจะทำให้เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศต่อไป (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน. 2552 : ออนไลน์)

เพื่อให้นายจ้างและเจ้าของสถานประกอบกิจการทั่วประเทศได้รับรู้ถึงสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการกำหนดนโยบายและสนับสนุนให้มีการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในสถานประกอบกิจการ มีการป้องกันและเฝ้าระวังอย่างเป็นระบบโดย ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดแก่นายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งจะขยายผลไปยังสังคมอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวและ ชุมชนของนายจ้างและผู้ใช้แรงงาน ทั้งส่งผลให้ผู้ใช้แรงงานมีสุขภาพแข็งแรง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อไป

4.3 กลุ่มเป้าหมาย

สถานประกอบกิจการในฝ่ายประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีภายใต้พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) ดังนี้

1. สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุม ดูแลหรืออาศัยสิทธิ ของเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
2. สถานีบริการที่บรรจุก๊าซให้แก่ยานพาหนะ ทั้งทางบกและทางน้ำ
3. สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

4. ที่พักอาศัยในเชิงพาณิชย์ประเภทหอพัก อาคารชุดหรือเกสเฮ้าส์ (Guesthouse) ที่ให้ผู้อื่นเช่า

5. สถานที่ที่ได้ให้มีการเล่นบิลเลียด สนุกเกอร์ ซึ่งเก็บค่าบริการจากผู้เล่น

6. โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยแรงงาน

สถานประกอบกิจการที่ใช้แรงงานหนัก เช่น กิจการประมง สถานประกอบกิจการขนส่ง และสถานประกอบกิจการทั่วไป ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป

4.4 วิธีการดำเนินงาน

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2547 : 3) ได้ระบุว่า ขั้นตอนการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานสำหรับโครงการโรงงานสีขาว มีดังนี้

1. ศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบกิจการกระทรวงแรงงาน กำหนดหลักเกณฑ์การเป็นโรงงานสีขาวภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1.1 ไม่มีผู้ค้ายาเสพติด

1.2 ไม่มีผู้เสพยาเสพติด

1.3 มีกิจกรรมดำรงไว้เป็นโรงงานสีขาวอย่างต่อเนื่อง

ส่วนกลาง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์โรงงานสีขาว โดยความเห็นชอบของศูนย์อำนวยการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบกิจการกระทรวงแรงงาน (ศอ.รง)

ส่วนภูมิภาค จังหวัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์การเป็นโรงงานสีขาว โดยความเห็นชอบของศูนย์อำนวยการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบกิจการกระทรวงแรงงาน (ศอ.รง)

2. ศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบกิจการกระทรวงแรงงาน (ศอ.รง) เสนอรายชื่อ โรงงานสีขาวที่ผ่านการตรวจสอบแล้วให้กระทรวงแรงงานมอบเกียรติบัตร

3. กระทรวงแรงงานเสนอรายชื่อ โรงงานสีขาวต่อศูนย์ปฏิบัติการยาเสพติดแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อทราบ

4. รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้นายจ้างเห็นความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบกิจการและเข้าร่วมโครงการ

5. ประสานขอความร่วมมือกระทรวงสาธารณสุขและกรุงเทพมหานคร ในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ที่ติดยาเสพติดโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

6. ประสานสถานประกอบกิจการให้สำรวจตรวจสอบผู้ใช้แรงงานที่ติดยาเสพติดและ

ลงชื่อให้สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด หรือสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพื้นที่และอนุญาตให้ถูกจ้างลาหยุดเพื่อบำบัดรักษาฟื้นฟูโดยจ่ายหรือไม่จ่ายค่าจ้างก็ได้ตามแต่จะตกลงกัน (ประมาณ 15-20 วัน) เมื่อบำบัดรักษาฟื้นฟูเรียบร้อยแล้วให้รีบกลับเข้าทำงานตามเดิม

7. สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด และสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพื้นที่ประสานส่งผู้ใช้แรงงานที่ติดยาเสพติดไปเข้ารับการบำบัดรักษาฟื้นฟูต่อไป

4.5 หลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการโรงงานสีขาว

สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการโรงงานสีขาวจะต้องสมัครเข้าร่วมโครงการที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในพื้นที่ที่สถานประกอบการแห่งนั้นตั้งอยู่ และจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ 8 ข้อ ที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานตั้งไว้ โดยจะมีเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบว่า สถานประกอบการแห่งนั้นมีการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยสถานประกอบการจะต้องได้คะแนน 80 คะแนนจากคะแนน 100 คะแนน จึงจะเป็นโรงงานสีขาว เกณฑ์พิจารณาโรงงานสีขาว มีดังนี้

4.5.1 ด้านการมีนโยบาย

ให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการกิจการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การควบคุม สอดส่อง และดูแลไม่ให้พนักงานของสถานประกอบการ หรือบุคคลภายนอกกระทำการหรือมีส่วนร่วมกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหรือบริเวณสถานประกอบการ

2. พิจารณาคัดเลือกบุคลากรที่ไม่มีพฤติกรรมในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเข้าเป็นพนักงาน ทั้งนี้ไม่รวมถึงผู้เสพยาเสพติด ซึ่งได้รับการบำบัดการติดยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติแล้วและจัดอบรมพนักงานของตนให้มีความเข้าใจในการป้องกันการใช้ยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ

3. จัดทำบันทึกประวัติของพนักงานไว้ประจำสถานประกอบการโดยบันทึกประวัติอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อและนามสกุล เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน ที่อยู่ และ ภูมิฐานะของพนักงาน

4. ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่พนักงาน พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในการแจ้งเมื่อพบว่า มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือให้ข้อมูลข่าวสาร หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยหรือควรเชื่อได้ว่า จะกระทำความผิดในสถานประกอบการของตนและอำนวยความสะดวกในการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

4.5.2 ด้านการมีป้ายหรือประกาศเตือน

มีป้ายประกาศเตือน เรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดในสถานประกอบกิจการ ให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบกิจการจัดให้มีป้าย หรือประกาศเตือนเกี่ยวกับพิษภัยหรืออันตรายโทษตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้มีความชัดเจน เห็นได้ง่ายและมีข้อความเป็นภาษาไทย ข้อความที่สองจะมีภาษาอื่น ๆ นอกจากภาษาไทยก็ได้ แต่ ข้อความภาษาอื่นนั้นต้องมีความหมายตรงกับข้อความภาษาไทย และมีขนาดไม่ใหญ่กว่าข้อความ ภาษาไทย

4.5.3 ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ

ในสถานประกอบกิจการจะต้องมีคำสั่ง กำหนดให้มีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่สอดส่อง ดูแลช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าของสถานประกอบกิจการ ในการดำเนินการโรงงานสีขาว โดยแบ่ง ออกเป็น

1. กรณีสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้าง ไม่ถึง 50 คน ให้เจ้าของสถานประกอบกิจการ หรือฝ่ายบริหาร ออกคำสั่งตั้งคณะกรรมการโรงงานสีขาวจากลูกจ้างทั่วไป
2. กรณีสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้าง เกิน 50 คนขึ้นไป ให้เจ้าของสถานประกอบ กิจการเป็นคณะกรรมการรับผิดชอบโรงงานสีขาวก็ได้

4.5.4 ด้านการให้ความรู้แก่พนักงาน

เจ้าของสถานประกอบกิจการ จะต้องมีการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดประชุม จัดอบรม หรือการส่งเสียง ตามสายในช่วงเวลาพัก

4.5.5 ด้านกิจกรรมรณรงค์ เพื่อต่อต้านยาเสพติด

เจ้าของสถานประกอบกิจการจะต้องมีการดำเนินกิจกรรม เพื่อรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด เช่น จัดนิทรรศการ การแข่งขันกีฬา ดนตรี การแสดงบนเวที การแข่งขันประกวดบทความ เรียงความ การตอบปัญหาต่อต้านยาเสพติด

4.5.6 ด้านการตรวจสอบสภาพพนักงาน

เจ้าของสถานประกอบกิจการ จะต้องมีการดำเนินการตรวจสอบสภาพและตรวจปัสสาวะ ให้แก่ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ โดยจะเน้นการตรวจสอบสภาพประจำปีหรือเฉพาะกิจ

4.5.7 ด้านการเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมของพนักงาน

เจ้าของสถานประกอบกิจการ จะต้องดำเนินการให้สถานประกอบกิจการปลอดยาเสพติด โดยไม่เสพ ไม่ค้าไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด คือ ต้องมีการสอดส่องดูแลสังเกตพฤติกรรม การทำงานของพนักงานไม่บ่งบอกหรือชี้ชัดว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจากคณะกรรมการที่รับผิดชอบ

4.5.8 ด้านกระบวนการตรวจสอบ

เจ้าของสถานประกอบการ จะต้องดำเนินการในส่วนรายละเอียดตามหลักเกณฑ์ 7 ข้อ โดยมีกรบันทึกหรือเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ เพื่อให้คณะทำงานโรงงานสีขาว สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน

4.6 หลักเกณฑ์การพิจารณามอบเกียรติบัตร มี 3 ระดับ

1. ระดับ 1 ประกอบด้วยเกณฑ์ทั้ง 8 ข้อ มอบเกียรติบัตรและป้ายประกาศเกียรติคุณ
2. ระดับ 2 ประกอบด้วยเกณฑ์ 5 ข้อ ได้แก่ (ข้อ 1, 2, 5, 7, 8) มอบเกียรติบัตร
3. ระดับ 3 ประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ข้อ ได้แก่ (ข้อ 1, 2, 7) มอบเกียรติบัตร

ซึ่งสถานประกอบการที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงงานสีขาว จะได้รับเกียรติบัตรเข้าร่วมโครงการโรงงานสีขาว เพื่อเป็นการแสดงว่า ได้ดำเนินการตามนโยบายและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สรุป โครงการโรงงานสีขาวเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงแรงงานร่วมมือกันในการป้องกัน ปราบปราม สอดส่อง ดูแล เฝ้าระวังผู้ใช้แรงงานให้ห่างไกลจากยาเสพติด โดยมุ่งหวังให้ผู้ประกอบการ ลูกจ้าง มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งมีหลักเกณฑ์ วิธีการดำเนินงาน เพื่อให้ได้รับการรับรองผ่านเกณฑ์เป็นโรงงานสีขาว ต่อไป

5. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับโครงการโรงงานสีขาว

สำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ส่งเสริมให้สถานประกอบการที่ผ่านการรับรองให้เป็นโรงงานสีขาว ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ถึง พ.ศ.2551 ดังนี้ 1) พ.ศ.2544 จำนวน 12 แห่ง 2) พ.ศ.2545 จำนวน 19 แห่ง 3) พ.ศ.2546 จำนวน 28 แห่ง 4) พ.ศ.2547 จำนวน 44 แห่ง 5) พ.ศ.2548 จำนวน 30 แห่ง 6) พ.ศ.2549 จำนวน 144 แห่ง 7) พ.ศ.2550 จำนวน 97 แห่ง และ 8) พ.ศ.2551 จำนวน 46 แห่ง ซึ่งจำนวนของสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองให้เป็นโรงงานสีขาวทั้งหมด 420 แห่ง

ตัวแปรต้น ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานภาพของสถานประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย

1. ประเภทของสถานประกอบการ
2. ขนาดของสถานประกอบการ

ตัวแปรตาม ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานโครงการโรงงานสีขาว ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านการมีนโยบายการปฏิบัติ

2. ด้านการมีป้ายหรือประกาศเตือน
3. ด้านการแต่งตั้งคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบ
4. ด้านการให้ความรู้แก่พนักงาน
5. ด้านกิจกรรมรณรงค์เพื่อต่อต้านยาเสพติด
6. ด้านการตรวจสอบสุขภาพพนักงาน
7. ด้านการเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมของพนักงาน
8. ด้านกระบวนการตรวจสอบ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วาสนา ทับแก้ว (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน จำนวน 427 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 386 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.39 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe test) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด โดยส่วนรวม พบว่า โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด โดยจัดในรูปแบบของโครงการ มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้แก่ครูและนักเรียน มีการประเมินผลการดำเนินงานโดยการสังเกต มีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานเป็นครั้งคราว มีการสำรวจการใช้ยาเสพติดของนักเรียนซึ่งพบว่า มีการใช้สารระเหยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ บุหรี่ 2) ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการดำเนินงาน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามและประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ งบประมาณในการดำเนินงาน สถานที่เล่นกีฬาสำหรับนักเรียน และข้อมูลสำหรับใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน 3) เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีปัญหา มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

ลัดดา สุขกาย (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานป้องกัน

ยาเสพติดของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินและไม่ผ่านการประเมิน ดำเนินงานโครงการ โรงเรียนสีขาว เฉลิมพระเกียรติ ปลอดยาเสพติด จังหวัดเชียงราย และศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดของโรงเรียน จำนวน 263 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การแพร่ระบาดของยาเสพติด โรงเรียนมีการสำรวจการใช้ยาเสพติดของนักเรียนโดยใช้วิธีการตรวจปัสสาวะเป็นส่วนใหญ่ ประเภทของยาเสพติดที่แพร่ระบาดมากที่สุดคือ ยาบ้า การแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนเกิดจากนักเรียนนำมาเสพในห้องน้ำห้องส้วมของโรงเรียนส่วนภายนอกโรงเรียนบ้านเป็นสถานที่เสพยาบ้าและเป็นแหล่งซื้อขายยาบ้าของนักเรียนมากที่สุด 2) สภาพการบริหารงานป้องกันยาเสพติด ในภาพรวมดำเนินงานเผยแพร่ความรู้เรื่ององยาเสพติด งานรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดและงาน เสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านงานนันทนาการ กีฬา บำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติมากที่สุดในแต่ละด้าน ได้แก่ มีการประชุมชี้แจงให้ครู อาจารย์ ได้รับรู้เกี่ยวกับนโยบายการป้องกันปัญหาเสพติดของหน่วยเหนืออย่างทั่วถึง กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จัดบริการสุขภาพเพื่อไว้บริการนักเรียน ตลอดปี และจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และห่างไกลยาเสพติด ด้วยการเล่นดนตรี กีฬา บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ส่วนรายการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดในแต่ละด้านได้แก่ คณะทำงานได้สรุปประเมินผลการปฏิบัติงานด้าน การเผยแพร่ความรู้แก่ครู - อาจารย์ นักเรียนผู้ปกครองทุกเดือน การสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปกครองและชุมชนด้านรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดของโรงเรียนและได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง การติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติด้านเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติดอย่างเป็นระบบ และคณะทำงานประเมินผลการปฏิบัติงานด้านนันทนาการ กีฬา บำเพ็ญประโยชน์ และรายงานผลต่อผู้บริหารต่อที่ประชุมครูเป็นประจำทุกเดือน ตามลำดับ 3) ปัญหาการบริหารงานป้องกันยาเสพติด พบว่ารายการที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ครูปฏิบัติงานป้องกันปัญหาเสพติด มีภาระงานอื่นของโรงเรียนมากจึงไม่สามารถปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง รองลงมา ครูปฏิบัติงานขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และขาดแนวปฏิบัติข้อตกลงในการสนับสนุนด้านขวัญ กำลังใจ และ สวัสดิการแก่ครูผู้ปฏิบัติงาน 4) แนวทางการแก้ไขปัญหา ควรส่งเสริมด้านขวัญ กำลังใจ แก่ครูผู้ปฏิบัติงาน ให้โอกาสในการปฏิบัติงานด้านนี้อย่างเต็มเวลา เพิ่มความสามารถ สนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างเป็น

รูปธรรม โดยความร่วมมือกันระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไขปัญหาหาสาเหตุ การปฏิบัติงานร่วมกัน การประเมินผลร่วมกันและผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการปราบปราม ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มงวดจริงจัง

ปราโมทย์ ธีรพล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความแตกต่างของสภาพแวดล้อมและกระบวนการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนสีขาว โดยมีโรงเรียนตัวอย่างจำนวน 186 โรงเรียน ตามตารางของ เกรจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เป็นโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินโรงเรียนสีขาว 104 โรง และโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินโรงเรียนสีขาว 82 โรง ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละหกคน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน ผู้แทนผู้นำชุมชน และ ผู้นำปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 1,116 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 1 ฉบับ สร้างขึ้นจากแนวทาง ของแบบสอบถามการประเมินผลการดำเนินงานโครงการสีขาว กระทรวงศึกษาธิการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าไคสแควร์ และการทดสอบหลังด้วยวิธีการของมาร์สกีโล (Marasquilo's test) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและการปฏิบัติของโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมและตัวแปรสภาพแวดล้อม และกระบวนการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีลักษณะใช่ และปฏิบัติมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายตัวแปรย่อย ตัวแปรสภาพแวดล้อม โรงเรียนมีสภาพในลักษณะ ใช่ จำนวนสามตัวแปร คือตัวแปรสภาพภูมิศาสตร์ นโยบายและแผน และกรอบการดำเนินงาน ตัวแปรกระบวนการ โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ จำนวนห้าตัวแปร คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนดำเนินการ การดำเนินงาน ตามแผน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการประเมินผล 2) ความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนสีขาว ที่ผ่านและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน พบว่า ในภาพรวม ตัวแปรสภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีจำนวนมากกว่า เมื่อพิจารณาในรายตัวแปรย่อย พบว่า สภาพแวดล้อม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีจำนวนมากกว่า การทดสอบหลังด้วยวิธีการของมาร์สกีโล (Marasquilos test) ในภาพรวม ตัวแปร สภาพแวดล้อม และตัวแปรย่อยสภาพเศรษฐกิจ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในข้อคำตอบ ใช่ และ ไม่ใช่ และไม่ทราบ

ฉัฐพร บุญญาภินันท์ (2549 : 137) ได้ศึกษาการติดตามผลการดำเนินงานของสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองให้เป็นโรงงานสีขาว เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานของสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองให้เป็นโรงงานสีขาวในด้าน ประโยชน์และปัญหา – อุปสรรค กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยหรือผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองให้เป็นโรงงานสีขาว ในภาคกลาง ประจำปี พ.ศ.2549 จำนวน

246 แห่ง พบว่า สถานประกอบกิจการส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมเพื่อขอการรับรองให้เป็นโรงงานสีขาวระหว่าง 6 เดือน ถึง 1 ปี และระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมาทำการตรวจเพื่อให้การรับรองตั้งแต่ แจ้งความจำนงจนกระทั่งผ่านการรับรอง ระหว่าง 1 เดือน ถึง 2 เดือน ประโยชน์ที่ได้รับหลังจากสถานประกอบกิจการได้รับการรับรองให้เป็นโรงงานสีขาว พบว่า โดยภาพรวมได้รับประโยชน์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละประเภทของธุรกิจและแต่ละขนาดของสถานประกอบกิจการ พบว่า ทั้งด้านประโยชน์ที่พนักงานได้รับและประโยชน์ที่สถานประกอบกิจการได้รับอยู่ในระดับมาก การศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการขอรับการรับรองให้เป็นโรงงานสีขาว โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง คือ เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทของธุรกิจและแต่ละขนาดของสถานประกอบกิจการ พบว่า มีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบระดับประโยชน์ของผลการดำเนินงานของการขอรับการรับรองให้เป็นโรงงานสีขาว โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประเภทของธุรกิจ พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 9 ข้อ เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานประกอบกิจการ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบระดับปัญหาและอุปสรรค โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประเภทของธุรกิจ พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 1 ข้อ เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานประกอบกิจการ พบว่า มีความแตกต่างจำนวน 5 ข้อ โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า โครงการโรงงานสีขาว ยังมีการดำเนินการอยู่ต่อเนื่อง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โครงการโรงงานสีขาว และเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานของสถานประกอบกิจการแต่ละประเภทและขนาดของสถานประกอบกิจการ จึงเห็นความสำคัญที่จะต้องทำการวิจัยสถานประกอบกิจการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรม